

Tekerrür Eden Tarih 26 Bölüm Kumesin Emniyet Ve Güvenliğini Tilkiye Bırakmak

– Sami Biber · 15 Ağustos 2019

TEKERRÜR EDEN TARİH- 26. BÖLÜM--KÜMESİN EMNİYET VE GÜVENLİĞİNİ TİLKİYE BIRAKMAK

Trablusgarp Savaşı Mustafa Kemal'in ilk savaşıydı ancak pek çoğumuzun bildiği gibi Mustafa Kemal ilk kez 1911 yılında gitmemişti Trablusgarp'a. Meşrutiyetin ikinci kez ilan edilmesinden hemen sonra 1908 yılında da gitmişti ve görevi Trablusgarp'ta neler olduğunu incelemek, durumu devlet lehine iyileştirmekti. Bu görev kendisine İttihat ve Terakki Merkez komitesince yapılan bir toplantıdan sonra adeta bir emrivaki olarak verilmişti.

Mustafa Kemal, Trablusgarp'ta önce Trablusgarp'ta (Trablusgarp hem ülkenin tamamının hem de bir şehrinin adıdır.), daha sonra Derne'de ve Bingazi'de halka hitap eden konuşmalar, bölge şeyhleri ile görüşmeler yapıp özellikle din kardeşliğinden bahsederek birlik ve beraberlik içinde hareket edilmesi halinde büyük bir güç oluşacağını, devlet güçlendikçe halkın da güçleneceğini söyleyerek bölgedeki isyanları ve devlete karşı oluşan olumsuz tavrı büyük ölçüde bertaraf etmişti. Özellikle de bölge şeyhlerinden Şeyh Mansur'u etkisizleştirmesi, Senüsilerle kurduğu yakın temaslar sonucunda İtalya'ya meyletmış olan halkı tekrar İtalya aleyhine döndürmüş ve sonrasında İstanbul'a dönmüştü.

29 Eylül 1911 de Osmanlı Devletine resmen savaş ilan eden İtalya 3 Ekim'de önce Trablusgarp'ı bombalamaya başlamış, Trablusgarp'ın ardından Tobruk, Bingazi ve Derne de işgal edilmişti. Bu işgallere karşı yapılabilecek bir tek şey vardı. Mahmut Şevket Paşa, kıyılarda yapılan işgallere karşı iç bölgelere çekilerek düşmana karşı bir gerilla savaşı yapılmasının burada en doğru karar olduğunu düşünmüştü.

Trablusgarp'ın işgali bütün İslam dünyasında geniş yankı buldu. İslam ülkelerinin pek çoğundan insanlar gönüllü olarak çeşitli yollarla Trablusgarp'a giderek savaşa katıldılar. Bu arada tabii ki Osmanlı Devletinde de aynı heyecan ve infial vardı. Bu bağlamda Enver Bey (Enver Paşa), Kolağası Mustafa Kemal (Atatürk), Eşref Bey (Kuşçubaşı), Paris Ataşesi Ali Fethi Bey (Fethi Okyar), Süleyman Askerî Bey, Ali Bey (Çetinkaya), Nuri Bey (Conker) gibi daha yüzlerce genç subay Trablusgarp'a koşmuşlardı ki mesela Mustafa Kemal, Gazeteci Mustafa Şerif kimliği ile Trablusgarp'a ulaşmışken ileride Kut el Amare Kahramanı olarak tanıyacağımız Süleyman Askerî Bey, hoca kimliği ile gitmişti.

27 Kasım 1911 de Tobruk'a ulaşan Mustafa Kemal'in rütbesi binbaşılığa yükseltildi kendisine Tobruk Komutanı dense de tüm bu işler gizli yapılıyordu. Yani bu komutanlar düşman eline esir düşecek olurlarsa devlet "Bizim bu işlerden haberimiz yok. Kendi inisiyatifleri ile hiç bir yerden emir almaksızın böyle bir hareket gerçekleştirmişler." Diyerek komutanlara sahip çıkmayacaktı.

Genç subayların, özellikle Mustafa Kemal, Fethi Okyar ve sarayın damadı olan Enver Bey'in gelmesi ile direniş adeta taze kan geldi. Düşman kıyılardan sadece 3 km ilerleyebilmiş ama iç bölgelerde parça parça mahvedilmişti. İlerlemeleri mümkün olmuyordu. Bu arada Senusi Şeyhi Ahmed Şerif'in tamamen Osmanlı Devletine bağlı kalması, İtalyanlar aleyhine cihad ilan etmesi yerli halkı ve direnişçileri canlandırmıştı. Ölümüne bir savaş yapıyordu vesselam.

İtalya bu ummadığı ve beklemediği direniş karşısında savaşı denizlere çekmek istedi. Zira donanması oldukça güçlüydü.

Peki Osmanlı Donanması neredeydi?

Haliç'te çürümeye bırakıldığı söylenen Osmanlı Donanması Beyrut'ta idi ve kaçakçı kovalayan donanma, devletin bir savaşa girdiğinden bile habersizdi. Beyrut'tan İstanbul'a gelmesi bir mucize olsa da İstanbul'dan dışarı çıkıp da bir şeyler yapamadı maalesef.

Savaşı denizlere çekmek isteyen İtalya üç şey birden yaptı.

1- Osmanlı Donanması Beyrut'tan ayrıldıktan sonra Beyrut'u bombaladı. Ancak Beyrut, Kudüs'e açılan kapı olduğu için bu hareketi oldukça tepki topladı Hristiyen dünyasından. Bu sebeple de bu girişimi uzatmadı

2- Ege Denizindeki adalarımızı işgal etti (Rodos'un da içerisinde bulunduğu 12 Ada da bu adalara dahildir.)

3- Çanakkale Boğazını ablukaya aldı. Böylece deniz yoluyla Trablusgarp'a askeri yardım göndermemiz mümkün olmayacaktı.

Ancak bu girişimler de Avrupalı devletlerin hoşuna gitmedi. Zira hem savaşın Balkanlara sıçraması tehlikesi vardı hemde daha önemli olarak Osmanlı Devleti uluslararası hukuka uygun olarak bir savaş zamanında Boğazları tüm gemilere kapatabilirdi ve eğer bunu yaparsa pek çok devlet ticari olarak büyük zararlar görebilirdi.

O halde?

O halde bu savaşı bitirmek gerekiyordu.

1912 Yılıının Mart ayında İtalya'nın Rusya'ya gönderdiği bir mektupta İtalya, savaşa iki ay kadar bile dayanabilecek maddi gücü olmamasının yanı sıra askerlerinin de savaştan bıktığını, savaşın bir an önce sona ermesini istediklerini, asker kaçaklarının had safhaya ulaştığını bildiriyordu. Bu arada Çanakkale

Boğazına yaptığı saldırılardan da istediği başarıyı elde edemiyordu zira II. Abdülhamit zamanında boğaza döşenen mayınları aşamıyordu bir türlü.

Neticede hem Osmanlı Devleti hem de İtalya barışı istiyorlardı. Büyük devletler de öyle...

12 Temmuz 1912 Tarihinden itibaren Osmanlı Devleti ile İtalya arasında müzakereler başladı. 13 Temmuz'da Lozan da başlayan görüşmelere daha sonra yine İsviçre'nin Uşi kasabasında devam edildi.

Osmanlı Devleti, Balkanlarda Sırbistan, Bulgaristan, Yunanistan ve Karadağ'ın kendisine karşı başlattığı bir seferberlik sebebiyle bir an önce Trablusgarp Savaşına son vermek isterken İtalya, Duyun-u Umumiyyeden karşıladığı savaş masraflarını artık karşılayamayacak duruma geldiğinden bir an önce barış istiyordu ama tabii ki her iki taraf da en karlısından olsun istiyorlardı bu barışı. Lakin Osmanlı Devleti müzakerelerde daha tavizkar davranan taraftı.

Sonuç itibariyle 18 Ekim 1912 de iki taraf arasında Uşi Antlaşması imzalandı. Toplam 11 maddeden oluşan bu antlaşma ile:(Bu antlaşmaya 1930 Tarihine kadar I. Lozan Antlaşması denmiştir.)

1- Osmanlı asker ve subayı ile devlet memurları en kısa zamanda Trablusgarp'tan çekilecek, buna mukabil İtalyan asker, subay ve memurları da Ege'de işgal ettikleri adalardan çekileceklerdir.

2- Harp esirleri ve rehinelere en kısa zamanda karşılıklı değiş tokuş edileceklerdir.

3- Her iki taraf lehine bu savaşta fiilen rol almış olan şahıslar affedileceklerdir.

4- Savaştan önce devletler arasında imzalanmış olan taahhütler, mukaveleler ve muahedeler aynen yürürlükte olacaktır.

5- İtalya, kapitülasyonların kaldırılması hususunda Osmanlı Devletine yardımcı olacaktır.

6- Müslüman halk dini yönden halifeye bağlı olacaktır.

Bu antlaşma ile görüldüğü gibi Osmanlı Devleti, Afrika kıtasındaki son toprak parçasını da fiilen kaybetmiştir ama hemen bir hatırlatmada bulunalım: İtalya 1912 deki Uşi Antlaşmasıyla öyle hemen hoop diye Trablusgarp'a girip yerleşmemiştir zira burada (yani Libya'da) İtalyanlara karşı direniş 1920 yılına kadar devam etmiş, İtalyanlar ancak 1920 de Trablusgarp'a hakim olabilmışlerdir.

Evet şimdi merak ediyorsunuzdur tilkiye emanet edilen kümesi.

Efendim, Uşi Antlaşması metninde açık bir madde olmasa da iki taraf arasında varılan gizli bir

antlaşmaya göre Balkan Savaşı bitene kadar Ege'deki 12 Ada İtalya'nın işgali altında kalacaktı. Neden mi? Yunanistan saldırmasın diye. Adalar İtalya'nın işgalinde görülürse Yunanistan bu adalara saldıramazdı. Yani 12 Adayı geçici olarak (!) İtalya'ya emanet ediyorduk. Savaş bittikten sonra geri alacaktık.

Alabildik mi?

Balkan Savaşları bitti.

I. Dünya Savaşı bitti.

Kurtuluş Savaş bitti.

II. Dünya Savaşı başladı ve bitti.

Biz bu adaları İtalya'dan geri alamadık.

1947 yılına geldik böylece...

1947 Yılında II. Dünya Savaşının mağlup devleti İtalya'nın Yunanistan'a savaş tazminatı ödemesi gerekiyordu (!)

Tazminat olarak bizim 12 Adayı Yunanistan'a verdi.

" Kimin malını kime veriyorsunuz?" Diyebildik mi? Hayır...Gitti gider burnumuzun dibindeki adalar...

NOT: Bu arada 15 Eylül 1931 de İtalyanlar tarafından idam edilen şehit Ömer Muhtar'ı da hiç olmazsa fotoğraflarla da olsa anmadan geçmeyelim. Allah Rahmet eylesin, makamı cennet olsun.

Bir iki bölüm daha kaldı sabır...